

Sempre he pensat que vaig ser molt afortunada d'anar a parar per pur atzar a Badalona, a l'Escola Albèiz, instal·lada a can Boscà. Això era als anys de la postguerra i jo anava cada dia, a cavall d'aquell tank-tramvia, que posava una hora llarga en el trajecte, a ensenyar filosofia als nois badalonins, que estudiaven el batxillerat al Col·legi Municipal Albèiz. Dic que vaig ser molt afortunada perquè em vaig trobar no sols amb una població escolar excel·lent, encuriosida, amatent, sorollosa i divertida, sinó que, a més, la vida badalonina em va permetre meditar en allò que és la vida col·lectiva d'una ciutat. Més tard, Badalona es convertia en Betúlia, no sols per reflectir allò que Badalona era per als meus ulls, sinó tot el que significava la meua experiència barcelonina. Badalona era

una Barcelona més concreta, més delimitada, més clara, més poètica en definitiva.

El meu contacte amb els nois, a can Boscà, amb les noies, a la plaça d'en Pep Ventura, m'obrien el camí per entendre homes i dones del món i fins per entendre'm a mi mateixa. Si algú es llegeix **Betúlia**, la novella, s'adonarà que hi ha tant de descripció d'un món extern com de reflexió de la pròpia circumstància, una circumstància dolorosa i atractiva alhora que a tots ens era donat de viure. **Betúlia**, la novella, era el fruit d'un tros de la meua vida quotidiana, tant de professora, com de companya d'excursions i visites, com de confident, com d'observadora d'una realitat cívica que es perfilava sota els dictats, sota la vigilància dels poders que havien guanyat

la guerra civil. Tot semblava bonic, i amable, i senzill, però no ho era. Sota la capa de les bones formes, de la bona educació, de la prudència, glatia una vida dura i tensa que es feia visible, d'una manera rotunda, precisament en el comportament i en els comentaris d'aquella jovesa que eren els nostres deixebles.

Però per damunt de tot **Betúlia**, la novel·la, és una invenció. Com tants novel·listes han fet i faran, sens dubte, escollia un espai concret, un horitzó, uns edificis, una carena de muntanyes, un mar, unes olors, uns gestos, i amb elements molt diversos que mai no havien existit allà mateix, construïa una faula, dibuixava uns personatges, creava uns conflictes, feia parlar una gent que s'enamorava, es desesperava, es rebellava contra la injustícia del món, i buscava aferrissadament la bellesa i la bondat.

Deliberadament jo relacionava Betúlia a un poble del Maresme molt lligat a la meva infància —Canet de Mar— que jo titolava Guardiet. En el lligam Badalona-Canet i el seu paral·lel Betúlia-Guardiet, establia d'una manera molt clara, almenys per a mi, que tot el que en sorgiria era fill de la imaginació. Tota novel·la realista és fruit de la imaginació, car la manipulació que fem dels nostres records, de les nostres vivències, de les nostres emocions, és sempre un llarg procés de tria i de valoració, fins i tot quan, en el trajecte de la creació literària, conservem uns noms concrets que ens evoquen uns llocs concrets, però despresos de la mateixa circumstància i, per tant, creats de nou.

Algú m'ha preguntat més d'una vegada perquè en la història de Betúlia hi ha el pròleg i l'epíleg a Guardiet, i a mi em sembla que la raó és òbvia. Tot encerclant Betúlia dels records de la meva infància lluminosa feia més meva la ciutat viscuda i la inventava de soca a rel. I això només era possible si havia viscut la meva vida badalonina en una doble dimensió d'observadora i activa participant de la seva peripècia ciutadana. I efectivament m'inventava el meu propi personatge, la

bibliotecària que endreça una biblioteca maltractada per la guerra, en una casa solitària, precisament per no prendre excessiva distància, per no ser simplement observadora, sinó també un personatge més en la invenció de la ciutat.

Tot això pel que fa a la novel·la i la seva creació, de fet la meva primera novel·la ben meva, vull dir la novel·la en la que jo em trobava ja a les portes del que entenc que és la forma de narrar que em plau. Pel que fa a la meva vida docent a la ciutat en tinc uns records meravellosos. També decepcions és clar, com sempre passa en tot allò que fas i que projectes. El cert és que va existir un punt dolç, un punt de llibertat absoluta en aquell món caòtic de la postguerra que em va permetre d'aplicar al meu voltant tot el que havia après en matèria pedagògica en el meu estimat Institut-Escola. En un medi escolar més sòlidament construït, el meu sistema d'ensenyar, la meva activitat escolar —excursions, passejades, realitzacions teatrals— no haurien estat possibles. Allí em vaig trobar amb una meravellosa col·laboració per part dels alumnes, dels pares dels alumnes i després amb les companyes de treball. Penso molt sovint que molts dels que seguien la meva manera de fer i treballar no sabien pas ben bé cap a on em dirigia, i és precisament meravellós descobrir que tanmateix em feien confiança. Potser perquè, en el fons, allò que s'espera d'un mestre és la dedicació i l'eficàcia, i els nois i noies que vivien aquells dies donaven un excellent resultat quan s'havien d'encarar amb la immensa comèdia dels examens d'Estat, que se'n deia llavors, i els exàmens de grau, i la resta. Descobríem tots plegats, i això era el fruit més bell de la nostra convivència, que l'estudi i la lluita quotidiana poden ser immensament alegres i gratificadors. He dit alegre, i ara resulta que aquesta podria ser la paraula que resumís aquells anys de la meva vida badalonina. Era una vida docent impregnada d'una gran alegria. I si passem pel sedàs dels records aquell temps, ens en quedarà, precisament, aquesta impressió lluminosa.